אנגעפירט פון ליבע. זיסער

געכאפט פיש

פון משה סמיט
(אידישע שול, וועלאנד, אנט)

עס איז געווען א ווארימער פריה־לינג טאג. איך און מיין פריינט, דוד שטעהען און טראכטען, וואס צו טאן.

— לאמיר געהן זיך באדען, זאגט דוד.

— ניין, זאג איך; — לאמיר בעסער געהן כאפען פיש.

— טאקי, זעהר גוט! — שטימט איין דוד.

מיר לויפען אהיים נעהמען אונזערע ווענטקעס און אין א פינף מינוט ארום זיינען מיר שוין ביים טייך.

דער טייך איז א גרויסער. אין מיטען איז ער געווען זעהר טיעף. נאר ניט אזוי טיעף ביי די ברעגען. אין טייך האבען זיך געפונען פיש, זשאבעס און שטעכיגע שטיינער.

מיר ווארפען אונזערע האקענס אריין אין וואסער און בלייבען זיצען שטיל.

עס געהט פארביי א פינף מינוט, און דוד פרעגט:

— פארוואס בייסען זיי ניט?

— געה פרעג זיי, — זאג איך.

עס געהט פארביי נאך א צעהן מי־נוט, און דוד זאגט ווידער:

— זיי בייסען ניט.

— טא וואס זאל איך טאן? — זאג איך. — קענסט ניט זיין שטיל? וועסט איבערשרעקען די פיש.

באלד גיט מיין שטעקען זיך א טריי־סעל און איך שלעפ איהם ארויס פון וואס־סער. איך מיין, אז איך האב גע כאפט א גרויסען פיש, ווייל עס איז מיר אנגעקו־מען שווער עס ארויסצושלעפען.

ווען איך האב דערזעהן אז אויפ'ן האר־קען הענגט א גרויסע זשאבע, האב איך געגעבען א קוויטש. דוד האט זיך אזוי דערשראקען, אז ער איז אריינגעפאלען אין וואסער.

איך האב איהם אויסגעשטרעקט מיין האנט און געזאגט, ער זאל זיך אנהענגען אן מיין האנט, וועל איך איהם ארויס־שלעפען. האט ער זיך אנגעהאנגען אן מיין האנט און האט מיך אריינגעשלעפט אין וואסער.

מיר זיינען צוגעשוואומען צום ברעג און נאסע אהיימגעגאנגען.

אויפ'ן וועג אהיים האב איך געזאגט דוד'ן אז היינטיגס יאהר וועל איך שוין מעהר ניט געהן כאפען קיין פיש.

אבער אין עטליכע טעג ארום האב איך אין מיין צוזאג פארגעסען און בין ווידער געגאנגען כאפען פיש, אבער שוין ניט מיט דוד'ן דעם שלימזל.

אמאל איז געווען

פון ליבע זיסער

אמאל איז געווען א ביימעלע אין א הויף, וואס האט שטענדיג געריסען איהר קעפעלע ארויף. ווייל הויכע הייזער האבען איהר אלעס פארשטעלט און זי האט ניט אנגעזעהן די ליכטיגע וועלט. אין ווינטער איז זי מיט שניי בארעקט, און נאר א מאל קומט א ווינט, טוט א וואיע און שרעקט.

איז ביימעלע געשטאנען דערשראקען פארטראכט און האט אויף דעם ליכטיגען פריהלינג געווארט.

ביז איינמאל אין א טאג, זי האט זיך גאר ניט געריכט, איז פריהלינג געקומען מיט זון און מיט ליכט, מיט לי־בינקען ווינטעלע, בלויאינקען הימעל, יונגינגען גרעזעלע און איינציגען בלימעל.

גיט ביימעל צום פריהלינג א "ברוך הבא!"

ענטפערט איהר פריהלינג: — אין א מזל'דיגער שעה, נעהם זיך צום בליהען, גענוג שוין געווארט, כאפ אריין זון, ווייל קאלט איז נאך די נאכט.

בלעטעל, קומט באלד א ווינטעלע נעהמט עס אויסגלעטען, קומט באלד א פייגעלע נעהמט עס באזינגען, נעהמט זונען שטרא־לעכעל צום בלעטעלע ווינקען.

קוקט ביימעל מיט פרייד ארום זיך ארום, זעהט זי עס הערשט פריהלינג גליק אומעטום, שענקט זי דעם פריהלינג איהר אייגענס א בלום.

הערען זיך קינדערשע קולות: — קום, קום! זעה נאר ווי עס האט זיך דאס ביימעל צובליהט.

טרעטען אין פייכטער ערד קינדער־שע טריט, הערט זיך אין פריהלינג לויט קינדערשער קלאנג.

טראכט אין זיך ביימעל א שטילען געדאנק:

— קינדערלאך וואקסען, איך וועל וואקסען אויך, אויסוואקסען גרויס און גאר שעהן און גאר הויך. העכער פון פלויט, און פון הויז און פון דאך, וועל איך דארט זונען ליכט האבען א סך, וועל איך אייך קינדערלאך ברענגען מעהר פרייד, [illegible] עפענט אויף ביימעלע א גרינינקע וועלען זיי טאנצען דא געזונטערהייט.

פריהלינג ריטשקעס

פון ליבע זיסער

נאר קיין שניי נישטא אין גאס,
קען מען נאר נישט מאכען.
נאר ריטשקעלאך מיט גאלד און זון
לויפען אום און לאכען.

לויפט אהין איינס, איינס הער,
ווייסט נישט וואס זיי זוכען?
איינס א שפענדעל טראגט און איינס
א בענדעל פון א שוך, און

איינס גאר פרייט זיך מיט א פוס,
וואס אינגעל האט פארגעסען.
אריינגעשטעקט אין וואסער עס,
פארנומען מיט זיין עסען.

לויפט אן אויטא דאן פארביי,
שפריצט עס אפ זיין פנים.
לויפט דאס אינגעל מיט געוויין.
פרייט זיך ריטשקע אן איהם.

מיין קלוגער הונט

פון שמואל קייסעוומאן
(האמילטאנער ת"ת)

מיין הונט "פרינסי" איז מיר זעהר געטריי און איך וואלט איהם ניט פאר־קויפט פאר קיין געלט. פון זינט איך האב איהם געקראגען, האב איך איהם זעהר ליעב און נעהם איהם שטענדיג מיט או־מעטום, וואו איך געה.

איינמאל בין איך אוועק ווייט פון דער היים. איך האב אנגעטראפען א גרו־פע שלעכטע אינגלאך און זיי האבען מיך גענומען שלאגען.

איך האב אנגעפאנגען שרייען. מיין הונט האט נאר דערהערט מיין געשריי, און ער האט זיך געווארפען אויף די שלעכטע אינגלעך בייסען זיי. זיי האבען זיך אזוי דערשראקען, אז זיי האבען מיך אפגעלאזען און זיינען אנטלאפען.

א "רואה ואינו נראה"

פון בנימין זלאטשעווסקי
(ת"ת עץ חיים)

איך האב זעהר ליעב צו לייענען מעשה'לאך וועגען גרויסע צדיקים. איינ־מאל האב איך געלייענט א מעשה'לע וועגען דעם צדיק ר' לייב שרה'ס.

ער פלעגט פאהרען מיט "קפיצת הדרך" און פלעגט שנעל קומען, וואו מען האט נאר געדאפט ארויסהעלפען אידען פון א צרה.

איינמאל איז ער געקומען צום קייסער אין ווין און האט דעם קייסער גע־שלאגען, ביז ער האט איהם צוגעזאגט מבטל צו זיין די גזרה, וואס ער האט גע־וואלט ארויסגעבען אויף די אידען. און קיינער פון די וועכטער האבען ר' לייב שרה'ס ניט געזעהן, ווי ער איז אריינגע־גאנגען, ווייל ער איז געווען א "רואה ואינו נראה".

האב איך געטראכט:

ווען איך וואלט געווען א "רואה ואינו נראה", וואלט איך אריין אין א באנק, ארויסגענומען פון דארטען עטלי־כע הונדערט דאלאר, און איך וואלט גע־געבען א ביסעל מיין פאטער, וואס אר־בייט ניט, און אביסעל זאל ער שיקען צו אונזערע ארימע פריינט אין פוילען, וואס שטארבען פון הונגער. זיי וואלטען זיך מחיה געווען.

אלא, וואס עס איז ניט מיין געלט?

ווען איך וועל זיין א גרויסער און וועל פארדינען געלט, וועל איך זיי צוריק געבען, אדער איך וואלט עס צוטיילט אויף צדקה.

שבת

מאת רחל שטיינהויער
(מחלקה מסיימת, ת"ת ברונזוויק)

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, כי ששת ימים עשה ה' את הארץ, וביום השביעי שבת וינפש".

השבת היא מששת ימי בראשית — מנוחה לה' ומנוחה לעמו ישראל. המלה 'שבת' היא מן השורש 'שבת' זאת אומרת "נוח". כאשר היו בני ישראל במדבר ארבעים שנה, שלח להם ה' את המן וצוה להם שילקטו ביום הששי ליום השביעי, כי ביום השביעי לא ישלח להם את המן. האנשים אשר עשו כדבר ה' אכלו מן בשבת, ואלה אשר לא האמינו בה', לא היה להם מה לאכול. כאשר חפצו בני ישראל להשאיר מיום ליום בימי החול לא יכלו לאכול את המן כי היה רע למאכל, אבל בשבת היה טוב. שבת היא גם כן זכר לברית אשר כרת ה' עם בני ישראל, כאשר הוציא אותם ממצרים. לכן קוראים לשבת "זכר ליציאת מצרים".

בבית הספר העברי למדתי תרגום עברי משירו של היינריך היינה, המשורר הגרמני הגדול אשר נולד יהודי. שם השיר "שבת המלכה". בשיר הזה היינה אומר, כי בכל ימות החול היהודי דומה לכלב, אבל בשבת הוא נהפך למלך. כל כך השבת מפארת ומקדשת את חיי היהודי ומעלה את נשמתו. והיהודי, אשר עושה דבר נגד מצוות השבת, מבייש את השבת וחייב מיתה.

בביתי, מן הרגע שאמי מברכת על הנרות, משתררת רוח קדושה. אבי הולך אל בית הכנסת להתפלל. וכאשר הוא שב הביתה, דומה כאלו זרחה לנו השמש. ובבית עונג שבת. כלנו מזמרים "שלום עליכם" ואחר כך "אשת חיל". כלנו עומדים כאשר האב מקדש. בשעת האכילה אנו מזמרים זמירות כמו "מנוחה ושמחה", "יום שבת קדש הוא", "צור משלו אכלנו". ואחר הארוחה אנחנו מברכים את ברכת המזון. האב שוכב לישון ואמנו קוראת לפנינו ומספרת לנו ספורים מכתבי הקדש.

כשאבי מברך על ההבדלה, אנחנו עצבים מאד, כי צריכים אנו לשוב אל חיי החול ואל העבודה. אבל אנחנו מחכים לשבת שתשוב.

הילד והצפרים

מאת יעקב אדלברג
(בן 11 שנה.)

ביום קיץ חם הלך ילד אחד אל הר סיני.

הוא עלה על ראש ההר, ומצא שם על עץ גבוה קן כסף מתנוצץ. ובקן שתים עשרה ביצי זהב.

פתאום התאספו הרבה צפרים טורפות סביב לקן. הם חפצו לאכול את הביצים. הילד גרש את הצפרים הטורפות והציל את הביצים.

הילד היה משה רבנו.

הביצים הם שנים עשר השבטים.

הצפרים הטורפות הן אויבי בני ישראל.

הבן השובת

מאת צבי פארסאן

בבית החרושת של ר' אהרן הנגיד, שתופרים שם בגדים, פרצה שביתה. ר' אהרן חפץ להמעיט בשכר הפועלים, והפועלים לא הסכימו ולא באו לעבוד.

חזר ר' אהרן בשוק ובקש לו פועלים אחרים שיעבדו בשכר קטן. ולא חפצו גם האחרים לבא ולעבוד במקום השובתים, כי לא חפצו לקפח את פרנסתם של אלו.

עיף ר' אהרן מלסוב בשוק ויפן אל בנו הקטן נפתלי ויאמר:

— לך נא, בני אל שלמה החיט ואמר לו שיבא אלי לעבוד, ואני אשלם לו בכסף מלא.

ונפתלי זה אך גמר את שיעוריו ויחפוץ לצאת אל חבריו לשחק, ויאמר:

— תסלח לי, אבא! אינני יכול ללכת היום, שגם אני בין השובתים.

אידישע קינדער

(פון א פרינציפאל נאטיץ־בוך)
פון מ. צ. פראנק.

פאראן אזעלכע תלמידים וואס עס איז א ביטערער רחמנות אויף זיי: זיי ווייסען אליין ניט צוליעב וואס מען מור־טשעט זיי מיט אזעלכע זאכען ווי לערנען תורה.

גענוג שווער קומט זיי אן דאס לער־נען אין סקול, און נאדיר גאר העברייאיש, חומש. אויב אזא קינד קומט פון א הויז וואו מען פארלאנגט אידישען וויסען (פא־ראן אזעלכע הייזער) און דאס קינד וואוינט אויף א גאס וואו אלע חברים'לעך לערנען אין חדר, דאן טראגט נעבאך דאס קינד דעם עול בהכנעה.

עס סטארעט זיך און סטארעט זיך, און עס וויינט מיט ביטערע טרעהרען ווען עס קומט אויס אראפצוגעהן א קלאס ני־דעריגער. אזא קינד טראגט אין זיך אמאל אן עמפערונג קעגען טאטע־מאמע און קעגען לעהרער, אבער עס וואגט עס ניט ארויסצודריקען. נאר ווען ניט ווען רע־וואלטירט עס און וויל געהן "טו אנאדער ביידער" אדער עס וויל א" רבי אין די האוז".

עס רעדט זיך, פארשטעהט זיך וועגען קינדער וועמענס פעהיגקייטען זיינען בא־גרעניצטע. געוועהנליך, באגרייפען דאס די עלטערען ניט, און קומען צום פרינציפאל מיט טענות.

איך קען איינינגע פעלע, אבער וואו די מיטווירקונג פון די עלטערען האט גע־בראכט דערצו אז דאס קינד זאל זיך ארויס־קאראבקען אויף א שליאך און אנהויבען אויך טאקע צו פארשטעהן גוט זיינע לימודים און קריגען פון זיי א גייסטיגען גענוס. אזעלכע פאלען זיינען ווינציג, ווייל בעוונותינו הרבים, געפינען זיך ווינציג אינטעליגענטע עלטערען, וועלכע זאלען וועלען און קענען אפגעבען זיך מיט זיי־ערע אפגעשטאנענע קינדער אינדערהיים און אויפטאן פאר זיי אזוי פיעל וויפיעל דער לעהרער אהן זייער הילף וואלט ניט געקענט אויפטאן.

נאר קיין גרויסען פארגעניגען שעפט מען ניט פון אזעלכע עלטערען, ווייל איי־דער זיי איבערצייגען זיך אז זייערע קינ־דער זיינען אפגעשטאנען, האבען זיי גע־נוג טענות צום פרינציפאל, צום לעהרער צום באארד. און עס איז כדי בזיון וקצף. נאר איין זאך מעגט איהר זיין זיכער: פאלט אזא קינד אריין צו רייכע עלטערן, וועט ער שוין זיכער גאר ניט קענען. ווא־רום דא זיינען די עלטערען זעהר ציטעריג איבער זייער שכר לימוד און ווי וואס ווען הויבען זיי אן צו זוכען "דאס שעהנסטע און דאס בעסטע" פאר זייער געלד, און מען געהט אוועק פעדלען איבער אלע חדרים, אלע שולעס, אלע פריוואטע לערער מיט זייערע קדישים, און דער סוף איז אז אפילו דאס וואס דאס קינד האט זיך גע־קענט אויסלערנען לויט זיינע פעהיגקיי־טען לערענט ער זיך אויך ניט אויס, און זיין קליין קעפעל ווערט צוטומעלט פון די אלע פארשיעדענע סיסטעמען און מעטאדען מיט וועלכע מען לערנט איהם.

אויב אזא קינד קומט פון א הויז וואו מען בעציהט זיך צו אידישען לערנען גלייכ־גילטיג (כלעבען פאראן אזעלכע אידען!) און אויב קיין חברים לערנען ניט קיין אי־דישע לימודים דאן קומען ערשט די אמת'ע צרות: דאס קינד מאכט ניט קיין פאר־שריט און קריגט א האס צום לעהרער, צום לערנען, צום אנשטאלט. אזא קינד איז קא־פאבעל צו ווערען ר"ל א שונא ישראל. ווער ווייסט וויפיעל אזעלכע אידישע אנטיסע־מיטען זיינען אויסגעוואקסען פון א גרא־בען קאפ אין חדר!

אזא פראבלעם עקזיסטירט ביי די גוים אויך.

וואס זאל מען טאן מיט אזעלכע קינ־דער?

אט געהט א קינד אין הייסקול, און דארף לערנען פראנצויזיש, לעטייאין, אל־געברא, און זיין קאפ איז נעבאך ניט דער־ביי. וואס טוט מען?

א סך היי סקול־לערער און פרינצי־פאלס באקלאגען זיך אז זיי האבען צופיעל תלמידים וועלכע וואלטען זיך בעסער גע־פאסט אין א טעכנישער שולע וואו מען לערענט מעכאנישע ארבייט איידער אין אן אקאדעמישער שולע וואו מען דארף לער־נען אבסטראקטע לימודים. איין אינטערע־סאנטען פאקט וועל איך דא איבערגעבען.

ביי אונז אין תלמוד תורה האט אמאל געלערענט א אינגעל מיט'ן נאמען, לאמיר איהם אנרופען מיט אן עכטען אידישען נאמען סידני.

סידני'ס פאטער איז א מעהר־וועני־גער אנגעזעהענער איד אין שטאדט און ער וויל זעהר אז זיין סידני זאל ווערען א לייט. ווען די תלמוד תורה האט זיך גע־עפענט, האט ער צו אונז אריינגעגעבען זיין אינגעל און האט געצאהלט שכר לימוד. א פיינעם שכר לימוד. דער טאטע געוועהנט־ליך, א גאנץ אינטעליגענטער איד, איז אבער אויף חינוך ניט קיין גרויסער מומחה און א חוץ דעם איז דאך אהבה מקלקלת את השורה.... ליעבע פארבלענדעט, ליעבע צום קינד, ליעבע צו דער תורה. אלזא דער טאטע האט קיין געדולד ניט געהאט צו ווארטען ביז ער וועט זעהן פירות און האט "גענומען אן אינטערעס" אין סידנין. אי־מיצער האט איהם געזאגט אז דער לעהרער איז בעסער. יענער לעהרער פאסט זיך בע־סער צו זיין סידנין און זא ווייטער.

אין יענע ערשטע טעג פון דער תלמוד תורה האט מען זעהר געהאלטען פון שכר לימוד און מען האט געזוכט צופרידענצו־שטעלען א גוטען צאהלער; מען האט איהם געלאזט אויסקלייבען די לעהרער, ביז דער איד האט זיין סידנין פון אונז צו־גענומען און געטרייט איהם ביי אן אנדער לעהרער ניט פון תלמוד תורה.

אזעלכע סידנים האבען מיר געהאט גאר א סך, און איניגע פון זיי זיינען צו אונז צוריקגעקומען מיט א פאר יאהר שפעטער: עס טויג ניט, ביי אייך טויג בעסער, לערנט איהם עפעס אויס העב־רייאיש.

עס האט ניט געהאלפען ווען איהר דערצעהלט דעם טאטען אפען און עהרליך: פאר סידנין צו לערנען יעצט לויט אונזער סיסטעם איז שוין צו שפעט, בעסער זאל ער אנגעהן לויט דעם אופן ווי ער האט גע־לערענט ביז אהער: דער טאטע איז אויף מיר דערפאר גאר געווען ברוגז, און עס האבען זיך געפונען נאך אזעלכע "אויטא־ריטעטען" וואס זיינען אויף מיר ברוגז גע־ווען: וואס הייסט עפעס מען קען ניט אויסלערנען? איך האב דעם דאזיגען סידני און נאך א פאר אזעלכע "סידנים" זוכה געווען נאכדעם צו זעהן אין היי־סקול.

איך האב מיט זיי געלערענט אין קלאס, גערעדט מיט זייערע לעהרער. איך קען אייך אפגעבען א גערום אז פאר סיד־ני'ן איז דער פשוט'סטער זאץ אויף פראנ־צויזיש, וואס אזעלכע זאצען זאגען ביי אונז אויף העברעאיש 7 יאהריגע קינדער אן אמת'ער קריעת ים סוף, נאר א נס — מען בלייבט שטעקן.

איך האב געזעהן א אינגעל וועלכען דער טאטע האט ניט אנדער געוואלט ווי מאכען פאר א למדן אין גאנץ נביאים און כתובים מיט גמרא צו צעהן יאהר — און צו פופצעהן יאהר איז ער ערשט אין דעם צווייטען יאהר היי סקול און קען זיך ניט פאנאנדערקלייבען אין די אגר פשוט'סטע כללים פון דער ענגלישער גראמאטיק.

די אומות העולם האבען אין דער לעצ־טער צייט אויסגעטראכט טעכנישע שו־לען וואו דאס קינד לערנט צו טאן האנט ארבייט, א נוצליכע מלאכה, און צו דער זעלבער צייט ענטוויקעלט ער זיינע גע־דאנקען, זיינע געפיהלען, זיין בליק. פאראן אזעלכע קינדער וואס מען קען זיי אויס־לערנען א געדאנק אויב דער געדאנק איז פארבונדען מיט פראקטישער ארבייט. אבער מען לאזט עס איבער די עלטערען אליין זיי זאלען אויסקלייבען וואוהין זיי זאלען שיקען זייערע קינדער; אין אן אקא־דעמישער היי סקול צו לערנען אבסטראק־טע לימודים אדער אין א טעכנישער אדער קאמערציעלע היי סקול.

די איינציגע זאך וואס מען טוט אין די אקאדעמישע היי סקולס איז וואס מען מאכט די לימודים אזוי גרינג אז זיי זענען צוגעפאסט פאר דעם דורכשניטליכען תלמיד.

איז מאי קא משמע לן מכוח אידי־שע למודים?

דא מוז איך זאגען אז א סך פשוט'ע עלטערען ווייזען ארויס א גאנץ געזונטען חוש. אזא חוש, וואס שטימט איין מיט די בעסטע וויסענשאפטליכע פסיכאלאגישע עקספערימענטען.

"צו וואס זאל איך זיך נארען?" זאגט מיר א פשוטע מאמע. "איך ווייס דאך אז מיין אינגעל האט א שווערן קאפ, איז וואס טויג איהם דאס העברעאיש? ער קען עס ניט, ער גלייכט עס ניט. זאל ער בעסער קענען דאווענען און אנשרייבען א אידישען בריעף." דער חסרון איז נאר וואס א סך עלטערען וועמענס קינדער זיינען גאנץ פעהיג צו לערנען זיינען אויך אזעל־כע "מינומאליסטען" אבער ווען א טאטע מאמע זיינען מבינים אויף זייערע קינדער איז עס א געזונטע ערשיינונג.

דארטען וואו א קינד איז ניט אי־בעריגס פעהיג צו קאפ ארבייט, דארף מען איהם באשעפטיגען מיט אזעלכע לימודים וועלכע רופען ארויס זייער נאטירליכען אינטערעס.

עס הייסט ניט אז מיט אזעלכע קינ־דער דארף מען זיך איינגאנצען מיאש זיין. א סך אזעלכע קינדער ווייזען ארויס גאנץ נישקשה'דיגע פעהיגקייטען ווען מען לע־רענט מיט זיי אזעלכע אקאדעמישע לימודים ווי חומש, אדער היסטאריע ווען מען געהט נאר צו מיט אנדערע מעטאדען. דערהויפט איז וויכטיג מיט אזעלכע קינ־דער צו אנטוויקלען אידישע געפיהלען. די סענטימענטען ערציהונג איז בכלל צופיעל פארנאכלעסיגט געווארען אין דער מא־דערנער העברייאישער פעדאגאגיע, אבער מעהר פון אלעמען פאדערט זיך אזא סארט ערציהונג פאר אפגעשטאנענע קינדער.

פרישע אונרועון אויף וואל־סטריט

ניו־יארק, מערץ 31.

א נייער קראך אויף וואל־סטריט וועלכער האט ניט צו זיך קיין גלייכען אין פארלויף פון היינטיגען יאהר, איז היינט פארצייכענט געווארען ווען סטאק־ווערטען זיינען פלוצלינג שטארק געפא־לען, פאראורזאכענדיג א היבשען פאניק.

וואשינגטאן, מערץ 31.

טראץ דער גענגערשאפט פון די דע־מאקראטישע קאנגרעסלייט, האט דער קאנגרעס היינט ארויפגעלייגט א שטייער אויף סטאק סיילס וועלכעס וועט אריינ־ברענגען 75 מיליאן דאלאר. דער שטייער באשטעהט פון א פערטעל פון 1 פראצענט אויף דעם טראנספער "וואליו" פון סטאק סיילס.

ווער קען עס?

נומער 121. אותיות־אויפגאבע

אין 9 קעסטעלאך (3אויף 3) שטעלט אויס די אותיות: ט. מ. ע, ע, ע, ע, ר, ר, ר, אזוי אז —

אין דער ערשטער שורה פון רעכטס צו לינקס און פון אויבען אראפ זאל זיך באקומען — נאך א ביסעל.

אין דער 2־טער — כבוד.

אין דער דריטער — זאגט.

נומער 122. א רעטעניש

5 אידען און 5 גוים זיינען געקומען בעטען ארבייט. דער בעל הבית האט גע־דארפט בלויז 5 ארבייטער. האט ער זיי אויסגעשטעלט אין א קרייז און האט גע־צעהלט. יעדען דריטען האט ער ארויסגע־נומען און געשיקט ארבייטען. האט זיך ארויסגעוויזען אז ער האט צוגענומען אלע אידען.

ווי אזוי זיינען זיי געשטאנען?

נומער 123. גלגולים

אין 3 מאל (ענדערט יעדעס מאל בלויז איין אות אין ווארט און עס זאל ווערען אן אנדער אידיש ווארט) מאכט פון טעג — וואך.

ענטפערס

נומער 119. שאראדע.
אסתר (ע ס ט — ע ר)
געטראפען האבען:
מיני פושקאוו.

נומער 120. א חשבון
48 ניס (2 אינגלאך צו 12 ניס און 3 מיידלאך צו 8 ניס).
געטראפען האבען:
בעקי עלעקסאן, מיני פושקאוו.

זיין געזונט פארבע־סערט 40%

אויב איהר זייט פארשטאפט, ליינט דיע־זען בריעף וואס מר. מארעי האט אויס־געשוואוירען ביי א נאטארי פאבליק.

"מיט צוויי מאנאטען צוריק האב איך אנגעפאנגען צו געברויכען קעללאגג'ס אלל־ברען צו באזייטיגען פארשטאפונג. ניט נאר האט עס מיר פיעל פארלייכטערט, נאר עס האט מיך אויסגעהיילט פון מאגען אונארדנונגען וואס פארשטאפונג האט פאר־אורזאכט. איך פיהל היינט געזונטער ווי איך האב שוין יאהרענלאנג ניט געפיהלט. א דאנק דעם געברויך פון אייער וואונדער־בארען ברען. איך האב די לופט רעגעלמע־סיג, און מיין אלגעמיינער געזונט האט זיך פארבעסערט אויף 40%." — דזשארדזש א. מארעי. (אדרעס לויט'ן פארלאנג).

די "קרעפטיגקייט" אין אלל־ברען איז עהנליך צו דער קרעפטיגקייט אין לעטטוס. אינוועניג אין קערפער ווערט עס פארוואנ־דעלט אין א ווייכען שטאף. אויף א מיל־דען אופן רייניגט עס אויס די געדערים פון דעם אפפאל.

ס'איז אהן א שיעור בעסער צו געברוי־כען דיעזען מחיה'דיגען סיריעל איידער צו מיסברויכען אייער סיסטעם מיט פילען און דראגס—אזוי אפט שעדליך. צוויי עס־לעפעל טעגליך וועט באזייטיגען די מעהר־סטע סארטען פארשטאפונג. אויב אייערע געדערים אונארדנונגען ווערען ניט באזיי־טיגט אויף דיעזען אופן, זעהט אייער דאקטאר. געברויכט עס אלס א סיריעל אדער אין געקעכצען.

פארשריפטען אויף דעם רויטען־און־גרינעם פעקעדזש. ביי אלע גרא־סערס. געמאכט פון קעל־לאגג אין לאנדאן, אנ־טעריא. אלל־ברען איז אבסאלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון טאראנטא.

העלפט אייך זיך צו האלטען געזונט

אנגעשפיצטע נערוועז. אין קאפ דוישט. איהר קענט נישט אפשטעלען די ארבייט, אבער איהר קענט אפשטעלען דעם ווייטאג — מאמענ־טאל. אספירין וועט עס טאן צו יעדער צייט. נעהמט צוויי אדער דריי טאב־לעטס, א שלונג וואסער, און איהר זענט שוין באקוועם. עס איז נישטא קיין האלב וועג אין דער ווירקונג פון אספירין. איהר וועט שטענדיג געפי־נען פולע הילף ווען איהר נעהמט די טאבלעטס.

די טאבלעטס דארפען זיך געפינען אין יעדען שאפ, אפיס, און היים. גרייט צו פארלייכטערן יעדען פלוצלונדיגען ווייטאג, אדער פיין, פון א עגבויער־ענרען צאן ביז לאמבאגא. ליידט ניט פון ניראלגיע, ניוריטיס, רעוומאטיזם א. א. וו.; אדער פארלירען צייט צו־ליעב פארקיהלונג אדער א קראנקען האלז. קריגט אספירין און פאלגט אויס די אויסגעפרואוווטע אנווייזונגען פאר באלדיגע הילף.

אספירין טאבלעטס קאסטען זעהר ווייניג, באזונדערס אויב איהר קויפט זיי ביים באטעל. יעדער דאקטאר וועט אייך זאגען, אז זיי זענען אומשעד־ליך. זיי שאדען נישט דאס הארץ. זיי מאכען נישט קאליע דעם מאגען. טא נעהמט זיי אזוי אפט, ווי איהר נויטיגט זיך אין זייער שנעלער הילף. נעהמט גענוג פאר פולע רעזולטאטען. צום פארקויפען אין אלע דראג סטארס אומעטום. געמאכט אין קאנאדע.

BAYER ASPIRIN
MADE IN CANADA—TRADE-MARK REG.